

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ

Кириленко Н. А., Ткаченко М. В.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
E-mail: bio@onu.edu.ua

Компетентнісна парадигма освіти передбачає спрямованість навчання на результати освіти, які мають пріоритетне значення за межами навчального закладу: результатом навчання є не сума засвоєної інформації, а здатність випускника успішно діяти в різноманітних життєвих та професійних ситуаціях. Тому впровадження компетентнісного підходу потребує докорінної перебудови всіх елементів системи освіти: цілей, змісту, форм та методів навчання, а також оцінювання рівня досягнень студентів.

Проблема оцінювання результатів навчання на засадах компетентнісного підходу розглядалась у працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців (Н. Абакумова, Г. Голуб, І. Драч, Ю. Жук, В. Звонніков, О. Ляшенко, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко та ін.). Вчені зазначають труднощі оцінювання компетентностей, які пов'язані з їхньою багатовимірною структурою, що потребує застосування різноманітних оцінювальних засобів і, відповідно, різних шкал оцінювання та способів їх інтеграції для інтерпретації результатів навчання [2, с. 12]. Найбільш обґрунтованим є функціональний і багатовимірний підходи завдяки цілісності представлення компетентності особи.

Нами визначено умови, за рахунок дотримання яких забезпечується об'єктивність оцінювання компетентностей студентів: здійснювати перевірку не конкретних знань, а саме вмінь їх застосовувати в контексті професійної діяльності; виявляти гнучкість та індивідуальний підхід, тобто оцінювання відбувається тоді, коли студент спроможний продемонструвати засвоєні компетенції; чітко встановлювати і заздалегідь вказувати (на початку вивчення конкретного модулю) продукти навчальної діяльності та критерії їх оцінки; здійснювати збір продуктів

навчальної діяльності протягом всього терміну навчання, вказуючи час проміжного та підсумкового контролю і враховуючи індивідуальну траєкторію навчання конкретного студента; застосовувати такі види контрольних завдань і методи контролю (особливо під час підсумкового оцінювання), які дозволяють виявляти рівень сформованості певних компетентностей, а не тільки їх елементів.

Для визначення рівня сформованості компетентностей важливе значення має застосування саме тих методів, які є адекватними сутності їх виявлення. Вихід за межі знанієвого підходу до змісту освіти і перехід до компетентісного потребує інтенсивної переорієнтації освіти на результат у діяльнісному вимірі. Тому ми передбачили розробку практикоорієнтованих завдань, а також більш широке застосування таких технологій навчання, які включають студентів у квазіпрофесійну діяльність, зокрема ситуаційні вправи, рольові ігри, мікрвикладання. Так, вивчаючи курс «Методика навчання біології» студентам пропонується два типи практикоорієнтованих завдань з моделювання уроків біології. Завдання першого типу передбачають ілюстрацію можливостей застосування різних технологій навчання під час вивчення певної теми. Наприклад, розробіть фрагмент уроку з вивчення теми «Ядро, його структурна організація та функції» на засадах пояснювально-ілюстративного, проблемного, евристичного навчання. Студент представляє три фрагменти уроку з однієї теми шляхом мікрвикладання. Завдання другого типу містять перелік конкретних методичних прийомів, технологій, які ілюструються прикладами з різних тем, як от: розробіть бліц-гру, рольову гру, запропонуйте фрагмент уроку із застосуванням діаграми Вена, розробіть завдання креативного типу.

Як показали наші дослідження, ефективним методом оцінювання є аналіз портфоліо студентів. Портфоліо відносять до методів аутентичного оцінювання навчальних досягнень студентів [1, с.36]. Загальнодидактичні аспекти використання портфоліо розглянуто у працях В. К. Загвоздіна, Т. Г. Новікової, М. А. Пинської, А. С. Прутченкова, Е. Е. Федотової, М. А. Чошанова та інших.

Портфоліо характеризують як колекцію або антологію робіт

студента. Як свідчить наш досвід, доцільно використовувати змішане портфоліо, тобто таке, де роботи студента представлені як на паперових, так і на електронних носіях. У портфоліо студенти включають три типи робіт: роботи студента як матеріалізовані продукти навчальної діяльності (реферати, рецензії, конспекти, виконані професійно орієнтовані завдання; роботи, які відображають участь студента у науково-дослідницькій діяльності, тощо); опрацьовані студентом інформаційні матеріали із зовнішніх джерел (посилання на першоджерела, анотації, тези, виписки з енциклопедій і словників, копії статей з журналів і книг, копії текстів і файлів мережі Інтернет, складання тематичного тезаурусу, мультимедійні презентації тощо); матеріали самоаналізу і самооцінки навчально-пізнавальної діяльності (сформульовані індивідуальні цілі навчання і шляхи їх досягнення, самоаналіз рівня реальних досягнень, визначення та типологія помилок, шляхи їх усунення; психодіагностичні методики когнітивних здібностей, тощо). Аналіз портфоліо дозволяє оцінити результативність самостійної роботи студента. Крім того, з метою розвитку саморефлексії, самопізнання на заключному етапі вивчення курсів «Когнітивна педагогіка», «Методика навчання біології» студенти пишуть есе «Навчання — проблеми і відкриття», ґрунтуючись на матеріалах власного портфоліо.

Отже, оцінювання компетентностей як інтегрованих результатів навчання має здійснюватись шляхом застосування практикоорієнтованих завдань, кейс-вимірювань, портфоліо, аналізом поведінки студента під час мікроексперименту, проведення рольових ігор.

Література

1. Звонников В. И. Контроль качества обучения при аттестации: компетентностный подход / В. И. Звонников, М. Б. Чельшкова. – М. : Университ. кн. : Логос, 2009. – 272 с.
2. Тестові технології оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів основної і старшої школи: Монографія / За ред. Ляшенко О.І., Жука Ю.О. – К.: Педагогічна думка, 2014.– 200 с.